

**OKRĘGOWA KOMISJA EGZAMINACYJNA
W POZNANIU**

**WYNIKI
EGZAMINU MATURALNEGO
Z HISTORII SZTUKI
RAPORT**

**WOJEWÓDZTWA
LUBUSKIE*WIELKOPOLSKIE*ZACHODNIOPOMORSKIE**

2014

Spis treści

I.	Opis egzaminu	3
1.	Opis zestawów egzaminacyjnych	4
II.	Interpretacja osiągnięć zdających	6
1.	Wybieralność egzaminu	6
2.	Wyniki egzaminu	7
III.	Podsumowanie	9

Egzamin maturalny z historii sztuki

I. Opis egzaminu

Historia sztuki jest jednym z przedmiotów, który absolwenci mogą zdawać jako przedmiot dodatkowy. Deklarujący przystąpienie do tego egzaminu byli zobowiązani do wyboru poziomu zdawania – podstawowego lub rozszerzonego.

Na terenie działania OKE w Poznaniu do egzaminu w 2014 r. przystąpiło 282 absolwentów. Większość zdających (56,4% wszystkich przystępujących do tego egzaminu w Okręgu) wybrała rozwiązywanie zadań na poziomie rozszerzonym (154 maturzystów), poziom podstawowy wybrało 43,6% (123 absolwentów).

Zadania z poziomu podstawowego rozwiązywano w czasie 120 minut, z poziomu rozszerzonego – 180 minut.

Za poprawne rozwiązanie zadań z arkusza na poziomie podstawowym maturzysta mógł otrzymać maksymalnie 100 punktów, za rozwiązanie zadań z arkusza na poziomie rozszerzonym – 50 punktów. Poprawność rozwiązań egzaminatorzy oceniali na podstawie szczegółowych kryteriów.

Proporcje punktów, jakie można było uzyskać za poszczególne części arkuszy, przedstawiono w tabelach nr 1, 2 i 3. Tabele ilustrują różnice w strukturze arkuszy z obu poziomów i zasadach punktowania poszczególnych części.

Tabela 1. Waga procentowa punktów możliwych do uzyskania za rozwiązanie zadań z arkusza na poziomie podstawowym

Arkusz z poziomu podstawowego	Arkusz (test)	
	100 pkt	100 %

Tabela 2. Waga procentowa punktów możliwych do uzyskania za rozwiązanie zadań z arkusza na poziomie rozszerzonym

Arkusz z poziomu rozszerzonego	Część 1. Test		Część 2. Analiza porównawcza		Część 3. Wypracowanie		Arkusz
	20 pkt	40 %	20 pkt	40 %	10 pkt	20 %	

Arkusz egzaminu pisemnego na poziomie podstawowym zawierał test sprawdzający głównie wiadomości i ich rozumienie (I obszar standardów egzaminacyjnych). Arkusz egzaminu na poziomie rozszerzonym składał się z trzech części: pierwszej – testowej, sprawdzającej, wiadomości i ich rozumienie, drugiej – sprawdzającej umiejętność analizy porównawczej wybranych dzieł sztuki (korzystanie z informacji i jej tworzenie) oraz części

trzeciej – sprawdzającej umiejętność napisania własnego tekstu na podstawie analizy i interpretacji dzieł określonych w tematach wypracowań (III obszar standardów).

W tabeli nr 3 zostały przedstawione kryteria oceny wypracowania i proporcje punktów możliwych do przyznania za poszczególne umiejętności.

Tabela 3. Proporcje punktowe za poszczególne kryteria wypracowania z historii sztuki na poziomie rozszerzonym

Kryteria oceny wypracowania	Poziom rozszerzony	
	Liczba punktów	Udział procentowy
Konstrukcja wypowiedzi	0, 1, 2	20%
Trafność przytoczonych przykładów i umiejętność ich omówienia w związku z tematem	0, 1, 2, 3, 4	40%
Znajomość materiału historyczno-artystycznego	0, 1, 2	20%
Terminy i pojęcia	0, 1	10%
Język i styl	0, 1	10%

W kryteriach oceny wypracowania największą wagę punktową przypisano do trafnego wyboru dzieł sztuki i ich omówienia, a więc do umiejętności argumentowania, mającego na celu rozwiązanie problemu postawionego w temacie.

Wspólna dla obu arkuszy część testowa, różniła się liczbą zadań, stopniem trudności, oraz sposobem ich punktowania.

1. Opis zestawów egzaminacyjnych

Na poziomie podstawowym arkusz egzaminacyjny z historii sztuki składał się z 27 zadań zamkniętych i otwartych, z przewagą zadań otwartych. W większości zadania odnosiły się bezpośrednio do malarstwa (12 zadań), natomiast do architektury – znacznie mniej (5 zadań), rzeźba była reprezentowana tylko w jednym zadaniu (zad. 24.), podobnie jak rzemiosło artystyczne (zad. 25.). Trzy zadania sprawdzały znajomość podstawowych terminów z zakresu historii sztuki oraz ornamentów (zad. 1., 4., 11.). Cztery zadania weryfikowały znajomość funkcji dzieł sztuki, mecenatu, związków między wydarzeniami historycznymi a tematyką obrazu oraz wpływu czynników ideowych na formę dzieł. W arkuszu przeważały zadania sprawdzające umiejętność rozpoznawania stylów, kierunków artystycznych oraz dzieł sztuki, zarówno w odniesieniu do nazwy lub tematu, jak i ich autora. Spośród czterech zadań analitycznych, w których zdający musiał się wykazać umiejętnością przeprowadzenia analizy formalnej (także porównawczej) dzieła sztuki według podanych kryteriów, dwa odnosiły się do malarstwa, jedno do architektury i jedno do rzeźby.

Materiał ikonograficzny, który składał się na arkusz z poziomu podstawowego, oparty był w znacznym stopniu na dziełach malarskich, zdecydowanie mniej było obiektów architektonicznych (w tym planów budowli) i rzeźb.

Arkusz maturalny z historii sztuki na poziomie rozszerzonym złożony był z trzech części: testu zawierającego 13 zadań zamkniętych, części analitycznej, polegającej na przeprowadzeniu analizy formalnej dwóch obrazów według określonych kryteriów (kompozycja, kolorystyka, światłocień, ekspresja, wnioski końcowe w odniesieniu do obu dzieł) oraz wypracowania na jeden z podanych tematów. Zadania testowe sprawdzały m.in. umiejętność przyporządkowania nazwiska autora do jego dzieła, epoki lub dziedziny sztuki, w której tworzył. Jedno z zadań weryfikowało znajomość poglądów estetycznych danego artysty, inne wymagało znajomości terminów sztuk plastycznych lub też badało orientację w dziedzinie technik artystycznych, w jakich powstały podane dzieła.

W arkuszu przeważały zadania dotyczące malarstwa (5 zadań), nieco mniej zadań poruszało kwestie architektoniczne (3 zadania) czy rzeźbiarskie (2 zadania), jedno zadanie odnosiło się do znajomości terminów sztuk plastycznych.

Proporcje wykorzystania materiału ikonograficznego w zakresie takich dziedzin sztuki jak malarstwo (7), architektura (4) czy rzeźba (5) były stosunkowo zbliżone, przy czym przewagę widać w ilości przywołanych dzieł malarskich (także w odniesieniu do całości arkusza).

Rozwiązanie II części arkusza polegało na przeprowadzeniu analizy porównawczej dwóch obrazów: *Zwariowane gospodarstwo* Jana Steena z 1663 roku oraz *Niedzielne popołudnie na wyspie la Grande Jatte* Georges'a Seurat z lat 1884-1886 roku. Od zdającego wymagało ono nie tylko wnikliwej obserwacji obrazu, sprawnego posługiwania się terminologią stosowaną do opisu formalnego dzieła sztuki, ale także samodzielnego sformułowania wniosków.

Zadanie rozszerzonej odpowiedzi, stanowiące część III arkusza, polegało na napisaniu wypracowania na jeden z podanych tematów:

Temat 1. *Na czterech przykładach dzieł różnych autorów od XVI do XIX wieku (innych niż reprodukowane w arkuszu) przedstaw, w jaki sposób artyści ukazywali ludzi spędzających wolny czas.*

Temat 2. *Na czterech przykładach dzieł malarskich różnych autorów (innych niż reprodukowane w arkuszu) opisz różnorodne sposoby i techniki posługiwania się materiałem malarskim (sposobem położenia farby) w obrazach oraz osiągnięte efekty.*

Zaproponowane tematy wymagały od absolwenta szerokiej znajomości głównie dzieł malarstwa, zarówno w odniesieniu do tematów, jak i strony formalnej, związanej z warsztatem artystycznym i środkami wyrazu. Kompetencją, którą także badano w pracy pisemnej, była umiejętność zarysowania kontekstu historyczno-artystycznego w odniesieniu do opisywanych przykładów (*znajomość materiału historyczno-artystycznego*).

Pierwsze zadanie wyraźnie nawiązywało do tematu obrazów przywołanych w arkuszu, jednak zdający nie mógł ich wykorzystać w toku swojego wywodu. Problemowe ujęcie tematu wymagało od piszącego szerokiej znajomości dorobku artystów w wyznaczonym okresie nowożytności i nowoczesności. Dobór przykładów pozostawiono piszącemu, jednak maksymalna ilość punktów w tej kategorii (*trafność przytoczonych przykładów i umiejętność*

ich omówienia w związku z tematem) mogła zostać przyznana tylko w odniesieniu do trafnych przykładów, które zostały odpowiednio scharakteryzowane i omówione.

Drugie zadanie miało charakter bardziej przekrojowy i skupiało się na szczególnym problemie malarskiej ekspresji. Wiązało się z prześledzeniem dziejów malarstwa przez pryzmat warsztatu artysty. Zatem wymagało od piszącego skoncentrowania się na stronie formalnej dzieł i wykazania, jak szerokie spektrum środków wyrazu kryje się w samej technice nakładania farby.

W realizacji każdego z tematów piszący winien wykazać się stosowaniem zasad kompozycji pracy pisemnej, czytelnego, logicznego wyводу w języku ojczystym i umiejętnością formułowania wniosków. Wymienione kompetencje były punktowane zgodnie z modelem odpowiedzi.

II. Interpretacja osiągnięć zdających

1. Wybieralność egzaminu

Historię sztuki jako przedmiot dodatkowy wybrało 0,61% ogólnej liczby przystępujących po raz pierwszy do egzaminu maturalnego w Okręgu. Wybieralność historii sztuki była niższa od wybieralności w roku ubiegłym (o 0,7 p.p. na PP i o 0,4 p.p. na PR). Wybieralność historii sztuki jako egzaminu dodatkowego (w stosunku do ogólnej liczby zdających w danym województwie) była najwyższa, podobnie jak w roku ubiegłym, w województwie lubuskim (0,9%), najniższa – w województwie zachodniopomorskim (0,5%). Dane dotyczące wybieralności poziomów zdawania historii sztuki w poszczególnych województwach przedstawia tabela nr 4 (dane procentowe odniesiono do ogólnej liczby zdających egzamin z historii sztuki w poszczególnych województwach).

Tabela 4. Wybieralność poziomów zdawania historii sztuki w poszczególnych województwach Okręgu – dane liczbowe i procentowe

Poziom zdawania egz.	Woj. lubuskie		Woj. wielkopolskie		Woj. zachodniopom.	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Poziom podstawowy	33	0,46%	66	0,25%	24	0,20%
Poziom rozszerzony	29	0,40%	88	0,33%	42	0,34%

W województwach: wielkopolskim i zachodniopomorskim zdający częściej wybierali poziom rozszerzony egzaminu, natomiast w województwie lubuskim (podobnie jak w ubiegłym roku) większą popularnością cieszył się poziom podstawowy. Największe zróżnicowanie pomiędzy odsetkami wybierających poziom podstawowy i rozszerzony można zaobserwować w województwie zachodniopomorskim.

2. Wyniki egzaminu

Średnie wyniki egzaminu z historii sztuki na poziomie podstawowym w poszczególnych województwach Okręgu i typach szkół zamieszczono w tabeli nr 5.

Tabela 5. Średnie wyniki uzyskane za arkusz na poziomie podstawowym w poszczególnych województwach i Okręgu z uwzględnieniem typów szkół - dane w %

Województwo	Średni wynik procentowy	Średnie wyniki w typach szkół - dane w %			
		liceum ogólnokształcące	liceum profilowane	technikum	szkoła uzupełniająca
lubuskie	45,5	47,5	54,8	20,3	-
wielkopolskie	45,1	47,3	-	28,9	-
zachodniopomorskie	45,4	47,0	-	39,4	-
Okręg ogółem	45,3	47,3	54,8	29,9	-

Średni wynik egzaminu z historii sztuki na poziomie podstawowym jest w Okręgu niższy o 2,7 p.p. od wyniku krajowego (48,0%). Najwyższy średni wynik w Okręgu osiągnęli absolwenci szkół z województwa lubuskiego (45,5%). Średnie wyniki maturzystów z trzech województw Okręgu są zbliżone i niższe od wyniku krajowego. Średnie wyniki zdających w liceach profilowanych są wyższe niż wyniki w liceach ogólnokształcących. Wyniki maturzystów z techników można uznać za niskie. Zauważalne jest duże zróżnicowanie (o ok. 19 p.p.) średnich wyników w technikach w województwie lubuskim i zachodniopomorskim. Średnie wyniki egzaminu z historii sztuki na poziomie rozszerzonym w poszczególnych województwach Okręgu i typach szkół zostały przedstawione w tabeli nr 6.

Tabela 6. Średnie wyniki uzyskane za arkusz na poziomie rozszerzonym w poszczególnych województwach i Okręgu z uwzględnieniem typów szkół - dane w %

Województwo	Średni wynik procentowy	Średnie wyniki w typach szkół- dane w %			
		liceum ogólnokształcące	liceum profilowane	technikum	szkoła uzupełniająca
lubuskie	57,8	58,7	54,3	86,0	34,0
wielkopolskie	51,5	51,9	-	20,0	-
zachodniopomorskie	54,2	56,3	49,7	48,0	-
Okręg ogółem	53,4	53,8	51,4	51,3	34,0

Zdający egzamin z historii sztuki **na poziomie rozszerzonym** osiągnęli średni wynik w Okręgu wyższy niż na poziomie podstawowym (53,4% liczby punktów możliwych do uzyskania). Wynik ten jest niższy od średniego wyniku w kraju (57,0%). Podobnie jak na poziomie podstawowym, najwyższy średni wynik w Okręgu, wyższy niż wynik krajowy, osiągnęli absolwenci szkół z województwa lubuskiego (57,8%). W liceach ogólnokształcących województwa lubuskiego i wielkopolskiego średnie wyniki egzaminu na poziomie rozszerzonym były wyższe od wyników w innych typach szkół. W województwie lubuskim warto zauważyć wysoki wynik absolwenta technikum (86,0%), który świadczy o przemyślanym wyborze przedmiotu dodatkowego, zdawanego na poziomie rozszerzonym.

Stopień opanowania przez zdających umiejętności sprawdzanych poprzez poszczególne zadania z arkuszy na poziomie podstawowym i rozszerzonym określają **współczynniki łatwości**, które przedstawiono w tabeli nr 7.

Tabela 7. Klasyfikacja łatwości zadań z arkusza na poziomie podstawowym i rozszerzonym według współczynnika łatwości

Współczynnik łatwości	Klasyfikacja zadania	Zadania na poziomie podstawowym	Zadania na poziomie rozszerzonym
0,00 – 0,19	bardzo trudne	2, 27a	-
0,20 – 0,49	trudne	1, 3, 4, 6, 10, 11, 14, 16, 17, 18a, 18b, 18c 21, 22, 24c, 25, 26	1, 3, 4, 6, 9, 10, 11, 13 14e 15b, 15c,
0,50 – 0,69	umiarkowanie trudne	5, 8, 13, 15, 19, 20, 24a, 24b, 27b, 27c	2, 5, 7, 8, 14a, 14b, 14c, 14d, 15a, 15d 15a, 15d,
0,70 - 0,89	łatwe	7, 9, 12, 23,	15e
0,90 – 1,00	bardzo łatwe	-	12

W tym roku **arkusz z poziomu podstawowego** był bardzo zróżnicowany. Zawierał zarówno zadania bardzo trudne (zad. 2., i zad. 27a), jak i łatwe (zad. 7., zad. 9., zad. 12., zad. 23.). Dominowały zadania o wysokim i umiarkowanym stopniu trudności. Nadal dużym wyzwaniem jest dla uczniów rozwiązywanie zadań dotyczących architektury (zarówno jeśli chodzi o rozpoznawanie obiektów, jak i przeprowadzanie analizy budowli). Wszystkie zadania otwarte, wymagające od piszącego przeprowadzenia formalnej analizy pojedynczego dzieła czy też analizy porównawczej, stanowią dla maturzystów istotną trudność i sytuują się w przedziale zadań trudnych i umiarkowanie trudnych. Problematiczne okazało się także określenie stylu lub kierunku obrazów figurujących w analizie porównawczej (zad. 27a).

Zdający dobrze poradzi sobie z zadaniem, w którym należało podać nazwę miasta, w którym znajduje się wskazane dzieło sztuki (zad. 7.), rozpoznać temat ikonograficzny dwóch obrazów (zad. 9.), przyporządkować funkcję do właściwego zabytku (zad. 13), powiązać wydarzenie historyczne z odpowiednim obrazem (zad. 23), przy czym w trzech ostatnich zadaniach piszący mogli wybierać z podanych propozycji odpowiedzi.

W arkuszu maturalnym na poziomie rozszerzonym nie odnotowano zadań bardzo trudnych, pojawiły się natomiast dwa zadania łatwe i bardzo łatwe. Pierwsze z nich dotyczyło wypracowania (język i styl – zad. 15e), w drugim zdający miał podkreślić cechy właściwe dla architektury starożytnej Grecji (zad. 12.). Zdecydowana większość zadań mieściła się w przedziale zadań o umiarkowanym stopniu trudności i zadań klasyfikowanych jako trudne, przy czym kilka z nich oscylowało na granicy zadania trudnego i umiarkowanie trudnego (zad. 1. – współczynnik łatwości 0,49; zad. 2. – 0,50; zad. 5. – 0,50; zad. 10. – 0,49).

Absolwenci wybierający egzamin maturalny z historii sztuki na poziomie rozszerzonym mają wyraźne problemy z wyciąganiem wniosków i podsumowywaniem swoich rozważań, co potwierdzają poniższe uwagi dotyczące omówienia dłuższej wypowiedzi na wybrany temat.

Analiza wyników ujętych w tabeli dowodzi, że tegoroczni maturzyści nadal mają trudności z napisaniem **wypracowania** wymaganego na poziomie rozszerzonym. Poza umiejętnością tworzenia poprawnie zbudowanej, logicznej dłuższej wypowiedzi, zdający winien trafnie dobrać przykłady dzieł odpowiadające na postawiony w temacie problem lub ilustrujące sformułowaną samodzielnie tezę, wykazać się umiejętnością zastosowania adekwatnej i poprawnej merytorycznie terminologii z zakresu sztuk pięknych, krytycznie i z uzasadnieniem ocenić dzieła lub zjawiska artystyczne, a także dostrzec i wykazać związki pomiędzy dziełami sztuki w obrębie epoki, bądź twórczości poszczególnych artystów (tutaj niezbędna jest znajomość materiału historyczno-artystycznego). Wymagania te były dla uczniów trudne lub umiarkowanie trudne, natomiast łatwym okazało się sprostanie formalnemu wymogowi wypracowania – posługiwaniu się poprawnym językiem i stylem.

III. Wnioski

Wśród tegorocznych maturzystów zainteresowanie historią sztuki, zdawaną jako przedmiot dodatkowy było mniejsze niż w poprzednich latach. Większość absolwentów wybrała, jak co roku, rozszerzony poziom zdawania egzaminu. Średnie wyniki egzaminu nie są zadowalające. Wynik zdających na poziomie podstawowym nie sięga nawet 50% punktów możliwych do uzyskania i, podobnie jak wynik na poziomie rozszerzonym, jest niższy od średniego wyniku krajowego.

Od kilku lat niezmiennie poziom opanowania umiejętności analizy porównawczej dzieł malarskich jest stały i pozwala wnioskować, że tego rodzaju kompetencja została opanowana przynajmniej na tyle, by zadania otwarte, wymagające przeprowadzenia analizy formalnej obrazu, nie sprawiały piszącym trudności. Podobne zjawisko można zauważyć w kontekście dzieła rzeźbiarskiego. Inaczej przedstawia się ta sama kwestia w odniesieniu do zadań wymagających przeprowadzenia analizy formalnej budowli. Widać, że zadania

związane z architekturą jako dziedziną sztuki, zarówno badające umiejętność przeprowadzenia analizy dzieła, jak i weryfikujące znajomość najważniejszych zabytków, ich planów czy autorów, stanowią istotną trudność dla maturzysty.

Trudne dla piszących nadal są zadania sprawdzające opanowanie materiału ikonograficznego, samodzielnego budowania definicji, znajomości kontekstów kulturowych czy specyfiki sztuki polskiej w różnych okresach jej rozwoju. Nieoczywistą dla ucznia wybierającego historię sztuki na egzaminie maturalnym okazuje się także znajomość epok, stylów, kierunków dzieł sztuki. Można wnioskować, że niepowodzenia na egzaminie wynikały z braku rzeczowej wiedzy źródłowej i ikonograficznej, nieumiejętności konstruowania rozszerzonej odpowiedzi i formułowania wniosków.

Opracowanie:

Karolina Prymas Józwiak

Krystyna Kajuth